

Asia C-625/23**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

12.10.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Corte suprema di cassazione (Italia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

17.7.2023

Valittaja:

Società agricola Circe di OL (società semplice)

Vastapuolet:ST, omissa nimissään ja Agricola Case Rosse di ST – nimisen
yhden miehen yrityksen omistajana

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA)

Pääasian kohde

Maatalousyhtiö (società agricola) Circen Corte di Cassazioneen (ylin tuomioistuin, Italia) tekemä valitus tuomiosta, jolla Corte d'appello di Roma (Rooman ylioikeus, Italia) vahvisti eräiden aiemmin Circe-yhtiölle alustavasti myönnettyjen YMP:n (yhteinen maatalouspolitiikka) tukioikeuksien myöntämisen Agricola Case Rosse di ST –nimiselle yhden miehen yritykselle asetuksen N:o 1782/2003 33 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun käsitteen ”jakaminen” laajan tulkinnan nojalla.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Tämä ennakkoratkaisupyynnö koskee ensinnäkin sitä, onko asetuksen N:o 1782/2003 33 artiklan 3 kohdassa ja asetuksen N:o 795/2004 15 artiklassa tarkoitettua käsitettä ”jakaminen” mahdollista tulkita laajasti siten, että se kattaa jakautumisen erityisen yhtiöoikeudellisen ilmiön lisäksi kaikki oikeudelliset

sopimusjärjestelyt, joilla tietyn tilan alun perin viljelty maatalousmaa siirtyy kahdelle eri viljelijälle.

Toiseksi ennakkoratkaisupyynnössä on kyse siitä, onko unionin oikeudessa siinä tapauksessa, että käsitteen ”jakaminen” soveltamisala on rajattava erityiseen yhtiöoikeuden ilmiöön, YMP:n tukioikeuksien lopullisen myöntämisen kannalta merkitystä muilla oikeudellisilla järjestelyillä, jotka johtavat alkuperäisen viljellyn pinta-alan vähenemiseen, ja ajankohdalla, jolloin tällainen väheneminen tapahtuu.

SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymykset

1) Onko asetuksen N:o 1782/2003 33 artiklan 3 kohdassa ja asetuksen N:o 795/2004 15 artiklassa tarkoitettu käsite ”jakaminen” ymmärrettävä siten, että sillä viitataan yhtiöoikeudelliseen ilmiöön ja se edellyttää näin ollen sellaista yhtiön rakennetta muuttavaa järjestelyä, jonka johdosta yhden ainoan yhtiön alkuperäinen omaisuus ja viljellyn pinta-alan kokonaisuus jakautuu kahdeksi erilliseksi, eri oikeussubjekteille kuuluvaksi omaisuudeksi, vai voidaanko sitä tulkita laajasti siten, että sitä voidaan soveltaa kaikkiin oikeudellisiin sopimusjärjestelyihin, joiden lopputuloksena alkuperäisen ”viljelijänä toimivan” yhtiön alkuperäinen omaisuus ja viljellyn pinta-alan kokonaisuus siirtyy kahdelle eri oikeussubjektille, mukaan lukien osuuksien luovutuksiin ja maanmyyntisopimuksiin?

2) Onko asetuksen N:o 1782/2003 säännösten (2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43 ja 44 artikla) oikean tulkinnan kannalta tilatukijärjestelmää ensimmäistä kertaa sovellettaessa tapahtuvan YMP:n tukioikeuksien lopullisen myöntämisen yhteydessä merkitystä sellaisella viljellyn pinta-alan ja tukikelpoisten hehtaarien vähenemisellä, joka tapahtui vuonna 2002 sen jälkeen, kun ”viljelijä” oli jo jättänyt hakemuksen ja tukioikeudet oli alustavasti myönnetty, jos se johtui kyseisten maa-alueiden osan luovutukseen liittyvistä neuvotteluista vielä vuonna 2002 ja jos tällainen vähennys voidaan tehdä myös viran puolesta tukioikeuksien lopullisen myöntämisen yhteydessä?

Unionin oikeus, johon viitataan

Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (ETY) N:o 2019/93, (EY) N:o 1452/2001, (EY) N:o 1453/2001, (EY) N:o 1454/2001, (EY) N:o 1868/94, (EY) N:o 1251/1999, (EY) N:o 1254/1999, (EY) N:o 1673/2000, (ETY) N:o 2358/71 ja (EY) N:o 2529/2001 muuttamisesta 29.9.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1782/2003, erityisesti 33 artiklan 3 kohta sekä 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 ja 46 artikla

Yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1782/2003 säädetyn tilatukijärjestelmän täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 21.4.2004 annettu komission asetus (EY) N:o 795/2004, erityisesti 15 artikla

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 Ennen jäljempänä 2 kohdassa kuvattuja sopimusjärjestelyjä maatalousyhtiö Circe (jäljempänä Circe), joka oli tuolloin veljesten OL ja ST omistuksessa, oli tehnyt YMP:n tukioikeuksien myöntämistä koskevan hakemuksen, jonka nojalla sille myönnettiin viljellyn pinta-alan perusteella alustavasti 130 YMP:n tukioikeutta.
- 2 Tämän alustavan myöntämisen jälkeen Circeen kohdistui joukko toisiinsa liittyviä sopimusjärjestelyjä. Erityisesti 1.8.2002 päivätyllä asiakirjalla ST ja hänen vaimonsa TZ luovuttivat 50 prosentin osuutensa Circestä OL:lle ja hänen vaimolleen MU:lle, ja Circe otti tämän jälkeen nimen Società agricola Circe di OL. Toisella 1.8.2002 päivätyllä asiakirjalla MU luovutti lisäksi ST:lle eräitä omistamiaan Sezzen kunnassa sijaitsevia maa-alueita, ja tämän luovutuksen vuoksi Circe menetti oikeutensa käyttää osaa niistä maista, joiden viljellyn pinta-alan perusteella sille oli alustavasti myönnetty 130 YMP:n tukioikeutta.
- 3 Näiden sopimusjärjestelyjen johdosta Circelle alustavasti myönnettyjen 130 YMP:n tukioikeuden asemesta sille myönnettiin lopullisesti vain 71 YMP:n tukioikeutta.
- 4 Circe nosti 5.6.2006 Tribunale di Romassa (Rooman alioikeus, Italia) kanteen AGEA:ta, ST:tä ja Agricola Case Rosse di ST –nimistä yhden miehen yritystä (jäljempänä Case Rosse) vastaan ja vaati erityisesti, että kyseinen tuomioistuin vahvistaa sen oikeuden 130:een sille alustavasti myönnettyyn YMP:n tukioikeuteen. Tribunale di Roma hylkäsi Circen vaatimuksen 27.6.2011 antamallaan tuomiolla.
- 5 Tämän jälkeen Corte d'appello di Roma ratkaisi asian toisen asteen tuomioistuimena 21.4.2017 antamallaan tuomiolla nro 2632/2017. Corte d'appello myönsi Case Rosselle suhteutetusti eräät YMP:n tukioikeudet, jotka oli aiemmin alustavasti myönnetty Circelle, ja perusteli ratkaisuaan sillä, ettei Circe enää viljellyt näitä Sezzen kunnassa sijaitsevia maita, vaan niitä olivat syyskuusta 2002 alkaen viljelleet ST ja Case Rosse. Corte d'appello perusti päätöksensä asetuksen N:o 1782/2003 33 artiklan viimeiseen alakohtaan ja siinä käytetyn käsitteen ”jakaminen” erityisen laajaan tulkintaan katsoen, että sillä voitiin viitata kaikkiin tapauksiin, joissa viljelijä vaihtuu toiseksi, koska YMP:n tukioikeudet liittyvät viljeltyyn pinta-alaan.
- 6 Circe haki mainittuun Corte d'appello di Roman tuomioon muutosta valituksella nro 18175/2017.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 7 Circe vetoaa kassaatiovalituksessaan erityisesti asetuksen N:o 795/2004 15 artiklan sekä asetuksen N:o 1782/2003 2 artiklan a alakohdan ja 33, 38, 45 ja 46 artiklan sekä Italian valtion antamien, unionin lainsäädännön täytäntöönpanoa koskevien ministeriön asetusten rikkomiseen.
- 8 Valittajan mukaan yhtäältä AGEA menetteli lainvastaisesti tehdessään YMP:n tukioikeuksia koskevan lopullisen myöntämispäätöksen olettaen, että Circe olisi jakautunut, vaikka tällaisesta jakautumisesta ei ollut asiakirjoja eikä sitä ollut tosiasiallisesti tapahtunut, koska kyseessä oli vain yhtiösuuksien siirto.
- 9 Valittajan mukaan unionin säännöksissä jakamisella viitataan näet yksinomaan tilanteeseen, jossa alkuperäisestä viljelijästä muodostuu kaksi uutta viljelijää, mutta maa-alueiden siirtymisellä ei sen sijaan ole merkitystä.
- 10 Toisaalta valittaja katsoo, ettei viitekauden aikana, toisin sanoen nyt esillä olevassa asiassa vuosina 2000–2002, tapahtuneella tilan viljellyn pinta-alan vähenemisellä ole merkitystä YMP:n tukioikeuksien lopullisen myöntämisen kannalta. Tältä osin Circe huomauttaa, että YMP:n tukioikeudet voivat tietyin edellytyksin olla maa-alueesta riippumattomia, koska ne voidaan siirtää vastiketta vastaan.
- 11 ST ja Case Rosse sitä vastoin katsovat, että AGEA oli myös viran puolesta velvollinen korjaamaan YMP:n tukioikeuksien alustavan myöntämispäätöksen tosiasiallisesti viljellyn pinta-alan ja tukikelpoisten hehtaarien mukaisesti.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteista

- 12 Corte di Cassazione mukaan riita-asian ratkaisu edellyttää ensinnäkin asetuksen N:o 795/2004 15 artiklan ja asetuksen N:o 1782/2003 33 artiklan 3 kohdan tulkintaa erityisesti maatilan ”jakamisen” käsitteen osalta ja toiseksi asetuksen N:o 1782/2003 2 artiklan a alakohdan sekä 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 ja 46 artiklan tulkintaa.
- 13 Täsmällisemmin sanoen asetuksen N:o 1782/2003 33 artiklan 3 kohdan ja asetuksen N:o 795/2004 15 artiklan tulkinta on merkityksellinen ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen kannalta.
- 14 Asetuksen N:o 1782/2003 33 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa nimittäin säädetään, että tiloja jakamisen jälkeen hoitavat viljelijät pääsevät suhteutetusti tilatukijärjestelmän piiriin samoin edellytyksin kuin alkuperäistä tilaa hoitanut viljelijä. Asetuksen N:o 795/2004 15 artiklassa säädetään erityisesti, että asetuksen N:o 1782/2003 33 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan soveltamiseksi ”tilan jakamisella” tarkoitetaan yhden tilan jakamista vähintään kahdeksi uudeksi viljelijän hoitamaksi erilliseksi tilaksi, joista vähintään yhden johdosta, voitoista ja taloudellisista riskeistä vastaa edelleen vähintään yksi tilaa alun perin hoitaneista

luonnollisista henkilöistä tai oikeushenkilöistä, taikka yhden tilan jakamista vähintään yhdeksi uudeksi viljelijän hoitamaksi erilliseksi tilaksi siten, että toisen tilan osan johdosta, voitoista ja taloudellisista riskeistä vastaa edelleen tilaa alun perin hoitanut viljelijä. Asetuksen N:o 795/2004 15 artiklassa lisätään, että tukioikeuksien lukumäärä ja arvo vahvistetaan alkuperäisen tilan siirrettyjen tuotantoyksiköiden viitemäärien ja hehtaarimäärien perustella.

- 15 Näiden säännösten valossa on selvitettävä, onko Corte d'appello di Roman sellainen asetuksen N:o 1782/2003 33 artiklan laaja ja mainitun säännöksen sanamuodon vastainen tulkinta oikea, jonka mukaan siinä käytetty käsite ”jakaminen” ei viittaa yksinomaan erityiseen yhtiöoikeudelliseen ilmiöön vaan siihen sisältyvät kaikki tapaukset, joissa viljelijä vaihtuu toiseksi, ja näin ollen kaikki tietyn tilan alun perin viljellyn pinta-alan muutokset ovat merkityksellisiä.
- 16 Corte di Cassazionen mukaan yhtiöoikeudellista teknistä termiä ”jakautuminen”, jota käytetään useissa unionin säännöksissä yhtiöoikeudellisessa asiayhteydessä, voidaan tulkita laajasti, kun otetaan huomioon asetukselle N:o 1782/2003 luonteenomainen maataloustoiminnan harjoittamisen oikeudellisiin muotoihin liittyvä joustavuus. Koska tällainen tulkinta kuitenkin laajentaa huomattavasti ”jakautumisen” käsitteeseen tavallisesti liitettävää teknis-oikeudellista merkitystä, se edellyttää unionin tuomioistuimen vahvistusta. Nyt esillä olevassa asiassa kyseessä ei nimittäin ole acte clair, jolla velvollisuus esittää ennakkoratkaisupyyntö suljetaan pois, jos sovellettavan säännöksen merkityksestä ei ole perusteltua epäilyä, eikä acte éclairé, jolla mainittu velvollisuus suljetaan pois, jos unionin tuomioistuimet ovat jo tulkinneet unionin lainsäädäntöä.
- 17 Asetuksen N:o 1782/2003 2 artiklan a alakohdan ja 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 ja 46 artiklan tulkinta sen sijaan on merkityksellinen toisen ennakkoratkaisukysymyksen ratkaisun kannalta. Jos ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan siten, että käsitteen ”jakaminen” soveltamisala on rajattava erityiseen yhtiöoikeuden ilmiöön, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää tarpeellisena selvittää, onko, ja missä määrin, tilatukijärjestelmän ensimmäisen soveltamisen yhteydessä tapahtuvan maatalousyritykselle myönnettävien YMP:n tukioikeuksien lopullisen myöntämisen kannalta merkitystä sellaisella tukikelpoisina hehtaareina mitattavan viljellyn pinta-alan vähenemisellä, joka on tapahtunut hakemuksen jättämisen ja YMP:n tukioikeuksien alustavan myöntämisen jälkeen mutta vielä vuonna 2002 ja ennen tukioikeuksien lopullista myöntämistä.
- 18 Corte di Cassazione toteaa ennen kaikkea, että asetuksen N:o 1782/2003 34, 43 ja 44 artiklassa YMP:n tukioikeudet näyttävät liittyvän viljeltyyn pinta-alaan, koska jokaiseen tukioikeuteen liittyy ”tukikelpoinen hehtaari”, toisin sanoen tilan maatalousalaan, metsänä tai muussa kuin maatalouskäytössä olleita aloja lukuun ottamatta.
- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että nyt esillä olevassa asiassa alun perin viljellyn pinta-alan väheneminen tapahtui asetuksen N:o 1782/2003 38

artiklassa tarkoitettulla viitekaudella, toisin sanoen vuosina 2000–2002, vaikkakin vasta sen jälkeen, kun Circe oli jo jättänyt tukihakemuksen. Viitekauden aikana tapahtuneen viljellyn pinta-alan vähenemisen mahdollinen merkityksettömyys näyttäisi kuitenkin olevan ristiriidassa erityisesti asetuksen N:o 1782/2003 23 ja 24 artiklan kanssa. Viimeksi mainituissa säännöksissä säädetään näet nimenomaisesti, että jäsenvaltioiden on tehtävä tukihakemuksille tarkastuksia, joihin sisältyy muun muassa tukikelpoisen pinta-alan tarkastaminen, ja että jos havaitaan, että viljelijä ei täytä tuen myöntämiseen liittyviä tukikelpoisuusedellytyksiä, tukea vähennetään tai hakija jätetään sen ulkopuolelle.

- 20 Lopuksi Corte di Cassazione huomauttaa, ettei se, että YMP:n tukioikeudet voivat tietyin edellytyksin olla kaupankäynnin ja neuvottelujen kohteena, millään tavoin viittaa siihen, ettei niiden alkuperäisen myöntämisen pitä olla asianmukaista ja perustua tiettyyn käytettävissä olevaan viljeltyyn pinta-alaan.
- 21 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää mahdollisena johtopäätöstä, jonka mukaan asetuksen N:o 1782/2003 36 artiklan nojalla tuki on maksettava saman asetuksen 3 luvussa määriteltyjen tukioikeuksien perusteella, joihin liittyy vastaava määrä tukikelpoisia hehtaareita, kuten kyseisen asetuksen 44 artiklan 2 kohdassa määritellään.